

TORSDAG 12 FEBRUARI. NR 7/2015

Leder Church Army

Sidan 2

Eeva-Liisa Malmgren är årets kantor

Sidan 13

Ett horn i sidan till religion i skolan

Sidan 5

► **DENNA VECKA:** FONTANA MEDIAS REABILAGA, BILAGA TILL PETRUS FÖRSAMLING

Lutherskt att staten skriver lagen

Närheten till staten har tvingat Nordens folkkyrkor att ta ställning till könsneutrala äktenskapslagar.

En dansk kyrkolagsforskare ser generös pragmatik som en lösning. **SIDAN 5**

Återvändsgränd

Sidan 8

Det krävs hela Sundom för att fostra ett barn

Sidan 20

Djävulens aktier har dalat

Sidan 12

Äntligen blir det liv i Domprostgården

Sidan 4

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Prästgården gör comeback?

KP I BÖRJAN på 80-talet slopades den allmänna boendeplikten i kyrkolagen. Församlingarna fick ett halvt år att besluta om de ville ha kvar den i sin församling. I Borgå stift valde 50 av 81 församlingar att behålla den. Traditionen satt djupt i det svenska Finland, betydligt djupare än i de finska församlingarna. Tio år senare var hälften av landets hundra bebodda prästgårdar svenska. Att den lysande prästgårdslampan hade en betydelse signaleras också av att riksdagsledamöterna Håkan Malm, Ulla-Maj Wideroos och Pehr Löf på 90-talet ställde ett spörsmål till regeringen om vad den tänker göra för att inte beskattningen av boendet ska leda till att prästerna flyttar ut. De ansåg att en tom prästgård försämrar församlingsmedlemmarnas kontakter till exempel för själavård, och att en bit kulturhistoria fördunklas. Dessutom riskerade värdefulla gamla hus att förfalla.

PRÄSTGÅRDEN är en viktig symbol. Som alla symboler också något som väcker känslor. För församlingsmedlemmar i gamla svenskbygder utgjorde den ett slags hem, som man kanske besökt på dop och kyrkkaffet. Men där språklandskapet hade förändrats var det naturligt att prästgården också ändades gammal överhet. Slaget om prästgårdarna låg som en pyrande beställning. Det handlade om mera än bara ett hus. Rädslan för att väcka ont blod i samfälligheterna, och det faktum att det var så dyrt för församlingarna att hålla gårdarna i skick, gjorde att prästgårdsboendet många gånger låg ljusår från Sköna Hems inredningssidor. Och skillnaden mellan hem och kontor var en utmaning. Mårten Andersson skriver i *Det lyser i prästgårdsfönstret* hur en obekant dam utan hälsning stegade vidare från pastorskansliet i Eckerö prästgård till familjens matsal.

– God dag!
– Hm.
– Önskar ni något?
– Nej!
– Vad gör ni här då?
– Vi är på vanligt museibesök.
– Detta är inget museum, detta är vårt hem! Damen slog ut med handen och utbrast med gäll röst: – Det här?!

I ETT par församlingar har prästgården blivit festvåning, i mer eller mindre flitig användning, i andra har de bara fått stå i väntan – som i Borgå. Mats Lindgårds vision av en prästgård som är både boende och samlingsplats – församlingshem i dess rena bemärkelse – är vacker men har samtidigt en allvarlig underton. Den förebådar en framtid där allt är mindre: församlingen, pengarna, massorna i fastigheter och personal. I dag är det mycket begärt av en modern familj att deras hem samtidigt är ett centrum för människor som kommer och går. Men den dag kyrkoherden eventuellt är beroende av att just de människorna betalar hans eller hennes lön kan perspektivet på vad som är en herdes uppgift skifta radikalt. Ett yttre tvång kan till och med föra det till ett uppdrag som ligger närmare medlemmarna.

”Slaget om prästgårdarna låg som en pyrande beställning.”

Will ha mera w

Kyrkan ska vara revolutionär. Kyrkan får inte vara tråkig. Och kyrkan får aldrig, aldrig vara ovälkommande. Det säger anglikanen Mark Russell, vd för den inomkyrkliga väckelserörelsen Church Army.

TEXT OCH FOTO: SOFIA TORVALDS

Mark Russell har kommit till Finland för att predika vid konferensen Disciple15, som ordnades av Petrus församling och Studentmissionen för en dryg vecka sedan. Det är inte första gången han besöker Finland, han har undervisat här många gånger tidigare. – Jag har en känsla av att de flesta finländare känner till det kristna budskapet, men är väldigt övertygade om att kyrkan är tråkig. Var annanstans räkar du ut för att tvingas lyssna på hur någon talar till dig i tjugo minuter? Den första kristna församlingen handlade inte om gudstjänst utan om gemenskap.

Som verkställande direktör för Church Army är det Russells jobb att lista ut hur folk ska komma till kyrkan och vad man ska göra med dem där för att de ska vilja stanna.

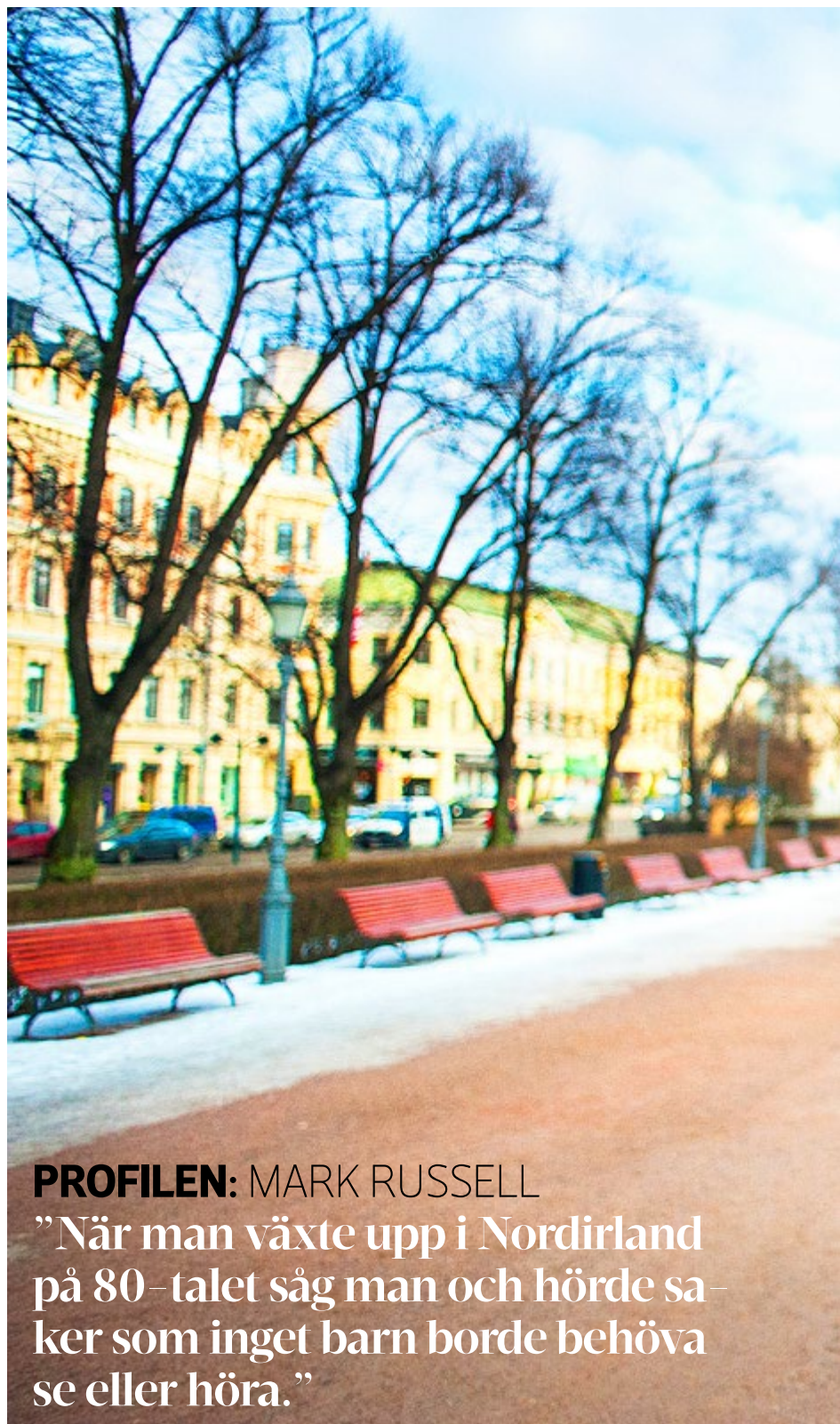
– Då vi frågar oss hur folk blir troende brukade vi så sent som på 90-talet tala om de tre B:na: Believe (tro), Be-long (att vara en del av en gemenskap) och Become (att leva ett kristet liv). Nu tror jag att B:na är omkastade. Väldigt många känner sig ensamma i dag, de saknar sammanhang, därför väljer de att först gå med i någon kyrklig aktivitet. Sedan börjar de kanske bete sig som om de skulle tro. Själv tron kommer allra sist.

Vad är då kyrkans uppgift, och de kyrkligt anställdas? För Mark Russell är svaret självklart: att leva ett kristet liv på ett så lockande sätt att vänner, grannar och kolleger börjar fråga sig: Vad kan jag göra för att bli likadan?

För icke-medlemmar

Han räknar upp statistik från de brittiska öarna: 10 procent är aktiva i Anglikanska kyrkan, 10 procent har lösa band till kyrkan. 40 procent har någon gång varit med men blivit djupt besvikna, sårade eller illa behandlade och vill inte veta av kyrkan mer. Resten vet inte så mycket om kyrkans budskap.

– De som inget vet är allra lättast att nå. Den svåraste gruppen är de som blivit illa behandlade. Om vi inte får folk som kommer till kyrkan att känna sig

PROFILEN: MARK RUSSELL

”När man växte upp i Nordirland på 80-talet såg man och hörde saker som inget barn borde behöva se eller höra.”

välkomna kommer de att lämna den. Och det kommer att vara nästan omöjligt att locka dit dem igen.

Han citerar ärkebiskopen av Canterbury:

– Kyrkan är den enda organisationen som primärt finns till för dem som inte ännu är medlemmar.

Han berättar ett konkret exempel från den period då han arbetade som

ungdomspräst i en stor församling i London. Han ledde en grupp ungdomar som tagit det som sin uppgift att röja upp hos pensionärer som inte klarade av att sköta sina trädgårdar. De arbetade hos en gammal man som hade svårt att fatta vad de gjorde där.

– Jag berättade att vi kom från kyrkan och ville hjälpa. Han ville veta varför vi gjorde det gratis. Jag sa: ”Vi

KYRKPRESSEN KONTAKTA REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktion i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545

E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktion i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A
68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer:
e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788

Michaela Rosenback
tfn 040 831 6322

Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599

Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi

Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare:
Fontana Media Ab

Bank:
Danske Bank
IBAN: FI34 8000
13011585 40
BIC: DABAFIHH

Paradbild:
Bengt Sigvardsson

Tryck:
Botnia Print,
Karleby

KYRKPRESSEN ANNONSINFORMATION

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
Moms 24% tillkommer

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.

Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons utan extra kostnader via annonsverktyget på www.kyrkpressen.fi! För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift. Kyrkpressen utkommer normalt på torsdagar och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före. Radannonser bör inlämnas senast kl.12.00 på torsdag

veckan före. För mera detaljer se mediekortet www.kyrkpressen.fi

Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi
Leif Westerling,
tfn 050 329 4444,
fax (09) 278 4138
Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationer och adressändringar:
tfn 040 831 6614,
prenumeration@kyrkpressen.fi.
Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss.

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

Wow – faktor i kyrkan

Träff med drottningen

Mark Russell växte upp i Nordirland på 80-talet, bland bomber och döds-skjutningar.

– Jag gick till skolan en morgon och min väns bägge föräldrar hade blivit ihjälskjutna. När man växte upp i Nordirland på 80-talet såg man och hörde saker som inget barn borde behöva se eller höra. Det var tunga tider.

Fortfarande märker han att barndomen präglade honom på märkliga sätt. När han hör ljudet av raketer tolkar han det instinktivt som smatter från ett eldvapen.

– Men det har också påverkat mig på ett sätt som jag haft nytta av. Det att jag växte upp i Nordirland har lärt mig att utmana orättvisor där jag ser dem och att inte låta mig tro att man kan göra hemska saker bara för att ändamålet är gott.

När han var liten ville Mark Russell bli domare, eftersom han tänkte sig att han som domare skulle ha goda chanser att bli adlad.

– Jag ville gärna kallas Sir Mark!

Han läste juridik, men när han var klar med studierna kände han sig kallad till ett jobb inom kyrkan.

– När jag var barn sa min mormor att jag skulle bli predikant. Då trodde jag inte på henne.

Men också en predikant kan få träffa drottningen.

– Som vd för Church Army har jag haft förmånen att träffa drottningen flera gånger. En gång berättade jag för henne att jag drömt om att få titeln Sir Mark sedan jag var en liten pojke, skrattar han.

– Då tittade drottningen på mig och sa: Kanske sedan när du blivit lite äldre.

MARK RUSSELL

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR FÖR CHURCH ARMY, EN EVANGELISATIONSORGANISATION SOM VERKAR INOM DEN ANGLIKANSKA KYRKAN.

HEMMA FRÅN NORDIRLAND. HAR VARIT DELAKTIG I FREDSPROCESSEN OCH JOBBAT MED ATT FÖRA KATOLSKA OCH PROTESTANTISKA UNGDOMAR SAMMAN.

BRUKAR SKICKA SINA VÄNNER SOM SPIONER TILL FÖRSAMLINGAR FÖR ATT KOLLA HUR DE BLIR BEMÖTTA.

står varje söndag i kyrkan och berättar att Jesus älskar dig, men du är inte där. Så vi kom hit för att visa det genom att fixa din trädgård.” Som ett resultat av det här började mannen komma till kyrkan, och ett år senare dog han, och jag skötte hans begravning. Inget tal som jag hade hållit skulle ha påverkat den mannen mer än sex ungdomar som rörde upp i hans trädgård.

MARK RUSSELL har besökt Helsingfors många gånger. En gång jagade han bort en grupp störande turister från Uspenskijkatedralen. – Som Jesus i templet!

Kyrkan måste lära sig tjäna igen.

Men vi i Norden har det ju så bra! Vad behöver vi Gud till?

– Jag känner många rika människor som inte är särskilt lyckliga. **CS Lewis** sa att inom varje människa finns ett hål, format för Gud. Människor försöker fylla det hålet med att göra karriär, med att köpa saker, men det hjälper inte, de fortsätter leta. Jag tror att kyr-

kans budskap är mer relevant än någonsin, men problemet är att vi förlorat förmågan att kommunicera det på ett sätt som får människor att lyssna. Kyrkan borde inte vara känd för att vara en tråkig organisation med en massa ritualer, utan som en revolutionär organisation som älskar och tjänar människor. En organisation som handlar så radikalt att folk säger: wow!

Gemensamt Ansvar startade

INSAMLING 2015. Insamlingen Gemensamt Ansvar 2015 inleddes den 1 februari.

– Jag har inga siffror ännu, men det känns som om det är stor aktivitet kring insamlingen i år, säger **Sal-la Peltonen** vid Gemensamt Ansvar-insamlingsbyrån.

I år samlar Gemensamt Ansvar pengar för att stöda finländare som är ensamma, sjuka eller har ekono-

miska problem. Stödet riktas via den finländska frivilligverksamheten.

Det andra insamlingsmålet är att stöda barn i Haiti så att de kan gå i skola.

Insamlingen GA är den evangelisk-lutherska kyrkans årliga storinsamling, som hjälper nödställda i Finland och u-länderna, oberoende av religion eller politisk övertygelse.

Vasaförsamlingarna brände Köklot lägergård i Korsholm

BRANDÖVNING. Huvudbyggnaden på Köklot lägergård i Korsholm brändes ner i lördags.

Lägergården byggdes 1975 av Lillkyro församling, som sedan 2013 är en del av Vasa kyrkliga samfällighet. 2010 upptäcktes där fukt- och mögelsskador, bland annat konstaterades byggnaden och inventarierna vara angripna av

strålsvamp som inte går att få bort. Året därpå sattes byggnaden i bruksförbud.

I stället för att riva byggnaden och behandla bråtet som problemavfall erbjöd samfälligheten den som träningsobjekt för räddningsverket.

Vad som ska ske på tomten är ännu öppet. Samfälligheten äger ytterligare två lägergårdar.

DEN 400 kvadratmeter stora lägergården gick upp i rök. FOTO: JOHAN HAGSTRÖM

DEN SVENSKA församlingens präster ska få arbetsrum i den renoverade Domprostgården. Men domprosten Mats Lindberg kommer aldrig bo här.

Ingen domprost i detta hus

DOMPROSTGÅRDEN. Sedan år 2008 har Domprostgården i Borgå fått förfalla. Nu har församlingarna äntligen nått en överenskommelse som gör att renoveringen av huset kommer i gång.

TEXT OCH FOTO: SOFIA TORVALDS

Sedan Mats Lindgård blev domprost år 2008 och meddelade att han är villig att bosätta sig i Domprostgården har Borgå svenska domkyrkoförsamling väntat på att huset ska renoveras. Nu kommer renoveringen i gång – främst tack vare att Lindgård gått med på att inte bosätta sig i huset. Förra veckan fastslog domkapitlet i Borgå stift att Lindgård beviljas personlig befrielse från boendeplikten.

Orsaken till att renoveringen legat på is så länge är att man i Borgå kyrkliga samfällighet varit oenig kring hur huset ska användas. Den svenska församlingen vill att huset traditionsenligt fungerar som domprostens bostad.

”Jag hoppas att när ett antal år har gått är den här frågan inte längre en svår nöt att knäcka.”
Mats Lindgård

Den finska församlingen anser att det är fel att göra en dyr renovering bara för en familj.

– Det inverkar på samarbetsklimatet, säger Lindgård.

Lindgård föreslog för 1,5 år sedan att den svenska och den finska församlingen skulle gå in för en kompromiss: salarna i Domprostgården blir samlingsutrymmen som kan användas av bägge församlingarna, de andra rummen blir arbetsrum för Domkyrkoförsamlingens präster. I utbyte avstår Lindgård från boendeplikten för egen del. Kompromissförslaget omfattades av alla.

– Efter det här har samarbetsklimatet blivit mycket bättre.

Men han har dubier inför lösningen.

– Då renoveringen planerats har det visat sig att det blir mycket dyrare för samfälligheten att göra så här. Det är dyrare att renovera Domprostgården så att den blir ett verksamhetsutrymme än det skulle ha varit att renovera huset till ett hem.

Att ha vaktmästartjänster, kökspersonal och andra stödtjänster i huset medför kontinuerliga tilläggskost-

nader. Dessutom har museimyndigheterna uttryckt farhågor över att den maskinella ventilation som krävs i ett verksamhetsutrymme inte kommer att vara bra för det gamla huset.

Byggstart senast i höst

Lindgård har gett uttryck för sina dubier, och påpekat att han – om han skulle bo i huset – ändå skulle vara redo att öppna samlingsutrymmena för bägge församlingarna.

– Men församlingarna valde ändå att gå in för att huset blir ett verksamhetsutrymme, inte en bostad.

Renoveringen av Domprostgården har diskuterats mycket länge, och projektet har legat på is medan lägergården i Pellinge renoverats. Men nu är Lindgård övertygad om att huset faktiskt sätts i skick.

– Det viktigaste är att huset blir renoverat, oberoende av användningssyfte. Fastighets- och anskaffningschef Dan Tallberg vid Borgå kyrkliga samfällighet bekräftar att renoveringen nu verkligen ska börja.

– Planeringsarbetet är gjort och nu

ska vi be om anbud för bygget. Senast hösten 2015 börjar renoveringen.

Ny prästgårdskultur?

Men vad händer när nästa domprost tillträder någon gång i framtiden?

– Det är möjligt att jag har fel, men jag tror att det är möjligt att konflikten ser helt annorlunda ut då, säger Lindgård.

– Antingen så att finska församlingen värderar ett prästgårdsboende på ett annat sätt än i dag, eller så att domkyrkoförsamlingen inte längre tycker att det är viktigt att domprosten bor i Domprostgården. Jag hoppas att när ett antal år har gått är den här frågan inte längre en svår nöt att knäcka.

Själv tror Lindgård att kyrkan – med krympande resurser – kanske kan väcka liv i prästgårdskulturen igen.

– Vi kommer inte att ha råd med så många fastigheten i framtiden. Prästgården kunde bli en kombination av bostad och ett inofficiellt församlingshem för mindre samlingar. Det vill säga en återgång till hur det var tidigare. Men det förutsätter att det finns präster som är redo att öppna sina hem.

DETTA HAR HÄNT

• **År 1991** fastställer Borgå domkapitel att kyrkoherden i Borgå svenska domkyrkoförsamling, alltså domprosten, ska ha boendeplikt i Domprostgården.

• **År 2004** ledigansläs tjänsten med boendeplikt.

• **År 2008** tillträder Mats Lindgård.

FOTO: KP-ARKIV/CHANETTE HÄRUS

• **År 2009, 2011 och 2012** svenska domkyrkoförsamlingar församlingsrådet i Borgå svenska domkyrkoförsamling enhälligt ställning för

att boendeplikten ska kvarstå.

• **År 2011** uppmanar domkapitlet den kyrkliga samfälligheten att sätta Domprostgården i skick.

• **Sommaren 2013** läggs projektet på is på grund av domprostens tjänstledighet.

• **Hösten 2013** meddelar Mats Lindgård att han återgår till tjänsten som domprost och gör ett kompromissförslag om att ge upp boendeplikten för egen räkning för att huset ska sättas i skick. Kompromissen omfattas av alla parter.

• **År 2014** skjuts renoveringen av Domprostgården

upp till 2015 på grund av ett annat stort renoveringsprojekt inom samfälligheten.

• **Våren 2015** beviljar domkapitlet Lindgård personlig befrielse från boendeplikten.

• **Sommaren 2015** ska renoveringsarbetet i Domprostgården komma i gång.

Anonym klagan mot sju skolor via webbtjänst

RELIGION I SKOLAN.

Fritänkareförbundet har lanserat en webbtjänst där man anonymt kan klaga på religionsutövning i skolan.

TEXT: JOHAN SANDBERG

Webbtjänsten Kantelupukki lanserades i mitten av januari och redan nu har sju klagomål riktats mot grundskolor i Egentliga Finland.

Klagomålen gäller fall där de som gjort anmälan anser att det ordnats religiösa tillställningar utan att hemmen informerats eller att utan det funnits alternativt program, att skolan ordnat julfest i kyrkan och att man välkomnat maten med eleverna.

Riksdagens grundlagsutskott har i ett betänkande senaste vår slagit fast ramarna för religionsutövningen i grundskolorna. Utbildningsstyrelsen gjorde i höst upp nya anvisningar utgående från betänkandet. Vår avsikt är att få skolorna och daghemmen att rätta sig efter dem, säger Kantelupukki-informatör Petri Karisma.

När skolan ordnar religiöst program som morgonandakter och besök till kyrkan ska föräldrarna meddelas på förhand. Ingen kan tvingas delta, medverkan ska vara frivillig, säger Karisma.

Skolorna ska också ordna alternativt program för dem som inte deltar i det religiösa programmet.

Ett bra exempel är en skola i Helsingfors där en del av eleverna gick i påskgudstjänst medan andra samtidigt besökte det naturhistoriska museet.

Petri Karisma avundas inte lärarnas roll. Men trots att direktiven är relativt försäkra säger han ändå att lagen måste följas.

Klagomålen går vidare till Regionförvaltningsverket som är övervakande organ. De följer upp frågan och ger direktiv åt skolan.

Är avsikten med Kantelupukki att motarbeta den kristna tron?

– Det finns många olika åsikter om vad som kan

anses motarbeta kristen tro. Anser man att grundlagsutskottet motarbetar kristen tro så får man göra det.

Tar Kantelupukki emot klagomål också ifall man anser sig bli diskriminerad i skolan på grund av sin tro?

– Det gör vi. Men inte om man klagar på att undervisningen inte är konfessionell. För konfessionell religionsundervisning får inte förekomma.

Kan man kontrollera att religionsundervisningen inte är konfessionell i undervisningsgrupperna för till exempel ortodoxa, katoliker och muslimer?

– Där har vi en stor utmaning. De som berörs har svårt att förstå att också den undervisningen ska vara konfessionslös. Problemet är att det finns få behöriga lärare för de grupperna. Och är de behöriga så godkänns de inte av föräldrarna. Det här är ett problem som ingen vill ta i.

Vad gör ni om det kommer klagomål mot dem via Kantelupukki?

– Då ingriper vi.

Tydligare anvisningar

Enligt Maria Björkgren-Vikström, sakkunnig på Kyrkostyrelsens svenska avdelning, känner lärarna nog till undervisningsstyrelsens anvisningar.

– Det här är inget nytt, säger hon. I och med de nya anvisningarna har det blivit tydligare vad man får och inte får göra i skolan.

Man får alltså sjunga psalmer på skolans fester. Anvisningarna ger också skolan rätt att samarbeta med lokala aktörer, som till exempel en församling eller ett bibliotek i undervisningen. Här har de lutherska församlingarna ingen förtur.

– Det som händer i skolan är på rektorns ansvar. Men det gäller för skolan att informera föräldrarna, säger Maria Björkgren-Vikström.

– Då skolan försummar att informera slår det tillbaka mot församlingen. Därför är det viktigt att också församlingen öppet informerar om vad de gör.

Pragmatism kan vara vägen framåt

ÄKTENSKAPSLAGAR. Alla de nordiska folkkyrkorna har i modern tid tvingats ta ställning till könsneutrala äktenskap. I brottningen och lösningarna syns deras historia med staten.

TEXT OCH FOTO: MAY WIKSTRÖM

Danska Lisbet Christoffersen är professor i kyrko- och religionsrätt vid universitetet i Roskilde. När det gäller Norden är hon en av de mest framstående experterna. Vid ett besök i Helsingfors bjöd hon och kollegan Pamela Slotte, docent vid Helsingfors universitet, på en föreläsning kring hur kyrkorna har hanterat frågan om könsneutrala äktenskap.

Att frågan är brännande aktuell hos oss är hon väl medveten om och hon signalerar tydligt att hon inte vill kommentera den pågående finska diskussionen.

Däremot bjuder hon på en översikt av hur de andra nordiska lutherska kyrkorna har agerat. Dragen avslöjar snabbt det gemensamma.

Alla de lutherska kyrkorna är organiserade genom lag. De har inte byggts på traditionen – som den katolska eller den ortodoxa kyrkan. Inte heller genom övertalning av medlemmarna. De har kommit till genom beslut av regenten, i Norden kungen, genom lagstiftning. Enligt henne gjorde det här inte staterna sekulära. De var starkt influerade av religiösa normer. Men rätten att stifta lagar som gällde samhället flyttade från kyrkan till staten.

– Det vi nu ser när äktenskapsbegreppet förändras är hur staterna helt enkelt plockar upp och utövar den rätt de fick i och med reformationen.

Tillbaka till kontraktet

Hon påpekar att länderna i och med reformationen också gjorde en retur till den äktenskapssyn som fanns före katolicismen.

ÄKTENSKAPSBEGREPPET UTMANAR de nordiska folkkyrkorna. Lisbet Christoffersen (t.h.) har forskat i förhållandet mellan lag och religion. Docent Pamela Slotte (t.v.).

– Då var äktenskapet i första hand ett kontrakt mellan parter och familjer. Den katolska kyrkan såg det som ett sakrament, men i reformationen blev det återigen ett kontrakt – ett välsignat kontrakt.

Därigenom flyttade också rätten att organisera det kontraktet över från kyrkan till staten.

Pragmatiska lösningar

Så länge normen var densamma höll det. Men på tröskeln till tvåtusenålet kom det könsneutrala äktenskapet ungefär samtidigt i hela Norden, med heta diskussioner i kyrkorna.

I dag har kyrkorna i Sverige och Danmark formu-

lar för könsneutrala vigslar, men ger också enskilda präster rätt att avböja uppdraget.

Kan det fungera i praktiken?

– Ja! I Danmark fungerar det. Det rimmar med den grundtvigska traditionen. Grundtvig säger att det är dårskap att tvinga någon att tro på ett visst sätt.

Däremot var rätten att vägra viga något nytt och

”Tvang til tro er dåres tale.”

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig

mer svårsmält i Svenska kyrkans tradition.

Island har en pragmatisk lösning där kyrkan inte har tagit officiell ståndpunkt till könsneutrala vigslar – men präster viger samkönade par om de vill, utan formulär.

I Norge ger lagen präster i Norska kyrkan rätt att viga samkönade, men kyrkomötet och biskoparna har varit motsträviga till att skapa formulär.

– Där har lekmännen varit mer konservativa och röstade emot både formulär och välsignelse. Det visar också lagstiftningens gränser: Man kan inte lagstifta hur människor ska tänka, konstaterar Christoffersen.

MEDLEMMAR STATISTIK

Fyra miljoner hör till kyrkan

I slutet av år 2014 hörde 73,7 procent, eller drygt fyra miljoner av finländarna, till den Evangelisk-lutherska kyrkan. 15 701 personer skrev in sig i kyrkan under året som gick, det är fler än någonsin förr. Samtidigt förloerade kyrkan totalt 78 300 medlemmar genom utskrivningar. Flest urskrivningar skedde i Helsingfors, Esbo och Tammerfors stift.

Av alla barn som föddes i Finland under år 2014 döptes 72,4 procent. Motsvarande procent år 2013 var 75,2.

ARG PÅ GUD

”Är vi på defensiven för att Fry har placerat en teologisk flodhäst i vardagsrummet?”

Martin Saunders i en kolumn i Christian Today om debatten kring ateisten Stephen Frys arga attack mot Gud.

TAMMERFORS ANTEPENDIER

Nya kläder

Tammerfors svenska församlings gudstjänstutrymme Svenska hemmet har fått nya kyrkotextilier för att pryda altaret. Till serien hör allt som allt fem antependier i färgerna grönt, vitt, lila, rött och svart. Det är textilplaneraren Katja Hynninen som planerat och vävt tygen.

Kyrkoherde Kim Rantala är nöjd med de nya textilierna och med stämningen i Svenska hemmet.

– De församlingsmedlemmar som kommer på gudstjänst sitter högst femton meter ifrån mig så det blir en intim stämning. Om det sitter 10–30 stycken i en stor kyrka blir det

inte alls samma stämning.

Rantala påpekar också hur viktig församlingen är för många svenskspråkiga Tammerforsbor.

– Det handlar om hur man bygger upp en identitet som svenskspråkig i Tammerfors, och för många är församlingen en viktig del av den identiteten.

Webshop med
åländskt konsthantverk

saltshop.ax

SALT
KONSTHANTVERK

Sjökvarteret, tel.21505, www.salt.ax

Juridisk byrå
HENRICSON & KIETZ

Kungsg. 7, 10600 Ekenäs
henricson.kietz@surfnat.fi

050-555 3616
0400-470 709

Annonsera i Kyrkpressen!

Kontakta våra annonsförsäljare:
Leif Westerling 050 329 4444, **Jonny Åstrand** 050 092 4528

Eller via e-post: annons@kyrkpressen.fi

Annonsinfo på www.kyrkpressen.fi

*Uttåg
pölkua -
Mera fart i livet*

ESLA

**Rör på dig även
på vintern med en
äkta inhemsk**

ESLA sparkstötting
- ihopfällbar
- flera storlekar

ESLA sparkcykel
- stadig och trygg
- säkerhetstestad (CE-märkt)

Tillverkad i Finland av E.S. Lahtinen Oy, Seinäjoki, p. (06) 4299 400, esla@esla.fi
Fråga efter närmaste återförsäljare av ESLA hjälpmedel för rörelse och funktion. Mera information www.esla.fi

AV-TEATERN
PRESENTERAR

PREMIÄR 20.2.2015 KL 19
PÅ ANNEGATAN 26

ÖVRIGA FÖRESTÄLLNINGAR
22.2 - 11.4

BILJETTER:
18 / 15 EURO (STUDERANDE OCH GRUPPER ÖVER 10 PERS.)
TELEFON: 040 686 9477
ELLER VIA LUCKAN

ÄR DU
INTE
RIKTIGT
FISK?

EN KOMEDI AV
DAVE FREEMAN OCH
JOHN HAPMAN

CAMPUS NORRVALLA

**Vöra samgymnasium
Vöra idrottsgymnasium**

Gör som vinnarna - sök till oss!

Specialstatus som enda svenska idrottsgymnasiet

Elitidrott och studier går hand i hand

Professionellt tränarteam och en stimulerande
studiemiljö på nya Campus Norrvalla

Tveka inte – ta kontakt!

Studiehandledare/skidåkningstränare
Roland Villför 050 4393614 eller gymnasiet@vora.fi

www.vora.fi/gymnasiet

**ETT STÄLLE - ALLA
PLANERINGSTJÄNSTER.**

PLANERINGSTJÄNSTER FÖR FASTIGHETSUTVECKLARE, HUSBOLAG OCH PRIVATPERSONER.

MIKAELA FORS
PROJEKTCHEF

- ARKITEKTPLANERING
- KONSTRUKTIONSPLANERING
- VVS-PLANERING
- ELPLANERING
- INREDNINGSPANERING
- PROJEKTLEDNING

VÅL PLANERAT,
HÄLFTEN VUNNET.

Linjesanering, Bostads Ab Soukan Länsitorni, projekt #113

Pen & Hammer gör planerandet och utförandet enkelt. Vi erbjuder alla planeringstjänster under ett och samma tak. Vi tar även fram de bästa entreprenadspriserna åt dig och övervakar att ditt projekt framskrider enligt tidtabell och budget.

Pen & Hammer

BEGÄR OFFERT NU: 09-667017

INFO@PENANDHAMMER.COM, 09-667017 HELSINGFORS, 02-4695001 ÅBO, WWW.PENANDHAMMER.COM

HALLOUMI, BULGUR
och kikärter ger
receptet en fläkt av
Mellanösterns kök.

Som ett nytt språk

ÄTA TILLSAMMANS.

Jag har levt som matlagningsanalfabet nästan hela mitt liv. Men inte längre.

TEXT OCH FOTO:
ROLF AF HÄLLSTRÖM

I den skola jag gick i fanns inget skolkök eller ens kök och matsal. Eleverna gick hem och åt på mellantimmen. Ett femtioårigt perspektiv öppnar ett otroligt faktum: Under hela skoltiden hade jag en personlig kock! Min farmor med trettiofem år som prästgårdshusmor i bagaget – aldrig under tio personer till bords – hade kvar sitt matkunnande också på gamla dar. Jag söker fortfarande efter receptet på hennes strömmingslåda.

Vad annat kunde det bli än en helt traditionell rollfördelning när jag bildade familj?

Tidningar innehåller ofta lättlagade recept i mängd. Men för den som inte kan läsa är bokstäver bara krumelurer. Recepten ger en matlagningsanalfabet Stendhalska sjukan, ni vet det där som händer med folk som åker till Florens för att tit-

ta på konst och drabbas av den chockerande mängden.

Förändringen började med två artiklar. Den ena lärde mig att ju fler kontaktytor med din vardag du har, dess bättre lever du. En av ytorna är just matlagning. Den som har matlagning på vardagsagendan klarar övergången till pensions-tillvaron bättre.

Den andra var skriven av en profet i gymbranschen. Hans budskap var att all träning är dömd att misslyckas för den som äter fel. Boven i hans värld är mat som genomgått för många processer.

In på främmande revir

Men man går inte ostraffad in på det som varit en kärestas obestridliga revir i tiotal år. Min plats i köket erövrades med ett Pirkkahäfte – och ett kvällsgymnasium. Häftet innehöll recept av typen ”tag en påse pirkkapotatis, en påse pirkkastrimlade rotfrukter, koka upp och lägg i några pirkkakorvar”. Inte kokkonst precis, men det gav en helt ätbar soppa.

Kvällsgymnasiet då? Det höll min fru borta från köket under de timmar som behövdes för att under okontrollerade former få pirkkamaten att vandra till matbor-

HALLOUMIOST MED BULGURSALLAD

- Ett paket halloumiost
- 2 dl bulgur
- 3/4 grönsaksbuljongtärning
- ca tio saltorkade tomater i olja
- 3 dl kikärter
- 1 kruk persilja
- 1 kruk basilika
- En pressad vitlöksklyfta
- 3 msk av tomatlagen
- vinäger och peppar

- Koka bulgur med buljongtärningen i 4 dl vatten. Låt dra en stund.
- Skär tomaterna i mindre bitar, hacka eller klipp ner persiljan och basilikan.
- Tillsätt de kokta kikärterna i bulgurröran och blanda ner med resten av ingredienserna i en stor skål.
- Skär upp halloumi, stek i olja och lägg överst i skålen.

det. Färdiga varma måltider genast efter att hon hållit fyra, fem intensiva kvällslektioner, på bordduk med servetter i färg och någorlunda enhetlig servis, gav resultat.

EU gav den första röda tråden i samlingen av recept. Paella för Spanien, Krakowgryta för Polen. Cypern har sin halloumi, osten som traditionellt görs på får mjölk och får en krispig yta när den steks.

Halloumioreceptet kräver

tjugo minuter. Att koka bulgur, Mellanösterns pasta, tar tio-tolv minuter. Bulguren ska stå och dra och under tiden borde man hinna blanda kikärter och saltorkade tomater och klippa ner krukorna med basilika och persilja.

Som dessert kan man att röra ner en burk småbarnsmango i naturell yoghurt, hälla upp i dricksglas och varva med farinsocker. Sista klicken mango överst i glaset är pricken på i:et.

VÅGA FRÅGA

Ta hand om dig själv

• JAN-ERIK "NANNE" NYBERG är familjerådgivare och svarar på läsarfrågor om familj och relationer.

Vi är ett par på 50+, båda har varit gifta tidigare. Jag har vuxna barn. Problemet är att min man har alkohol- och spelproblem. Vi gick till äktenskapsrådgivning för tre år sedan, men han vill inte diskutera sina problem. Vi umgås inte med vänner, och med släkten bara då det är ett måste. Snart orkar jag inte längre, all glädje har försvunnit ur livet. Hur mycket ska man försöka i ett förhållande om den andra inte känns vid sina problem?

NÄR JAG läser din skildring av ert förhållande väcks en nyfikenhet i mig. Vad

är det som får dig att vilja stanna kvar i det här förhållandet? Är det dags att ta ett nytt samtal med familjerådgivaren? Jag får intrycket situationen är låst. Mannen har inget att vinna på en förändring. Tvärtom, då måste han avstå från det som kanske blivit det viktigaste i livet för honom. Men är det så att också du tvekar inför en förändring? Att bryta upp från en lång relation är tungt, därför tvekar vi ofta då vi kommer till vägs ände med ännu en relation. En orsak till vår tveksamhet kan vara att vi inte bearbetat den första separationen. Många bär också på en rädsla för att bli ensamma en gång till.

Eller måste du kanske ställa dig och din man en annan fråga: Hur blev det så här? Vad hände med er? Det låter som om din man mår mycket dåligt. Han försöker kureras sig med det som för många är ett substitut för terapi och psykofarmaka: spel, sprit och snus/tobak. Vad skulle hända om han plötsligt inte hade tillgång till dessa? Du känner honom ganska bra, och kan säkert föreställa dig följderna. Men han måste våga tänka efter själv.

DU ÄR uppriktigt orolig. Du tänker på vad som händer med honom om lämnar honom. Samtidigt glömmer du bort att du ändå inte kan hindra det, det sker ändå. För i längden orkar du inte ha det så här. Men framför allt glömmer du att ta hand om dig själv. Hur påverkas du av att leva i det här förhållandet som tär på dina krafter och din livslust? Hur mår du om fem år om det fortsätter så här?

Jag märker att ert gemensamma liv redan har hunnit präglas av det här problemet. Ni har slutat umgås med vänner, och du försöker dölja mannens drickande. Du går in i hans sätt att leva. Det du måste göra nu är att leva så som du själv vill. Du kan hämta information om vad som är sunt när det gäller alkohol. Gå in på någon webbsida om alkoholbruk (exempelvis droglinken.fi) och markera den som favorit. Om han inte vill umgås med dina vänner så kan du åtminstone själv hålla kontakten. Försök att själv leva ett innehållsrikt liv. När han blir varse om vad han genom sin livsstil går miste om vaknar ett behov av förändring. Men oberoende av hur han reagerar ger det dig själv kraft och livslust att göra dina egna val. Och det är vad du mest av allt behöver just nu.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN ERIKA RÖNNGÅRD

Tacksamhet mellan bråddjupen och det trivialaste

Förra årets nyårslofte strandade efter halva året: Varje dag skulle jag lägga upp

en bild på Instagram som visade vad jag känt mig tacksam över den dagen. Baktanken var för-

står att jag skulle öva mig inte bara i fotande med mobilkamera utan också i tacksamhet. Det visade sig ganska snart att tacksamheten i sig inte var det svåra, utan att dela med sig av den på sociala medier. För hur fångar man en bild när man i efterhand inser att

det man känt störst tacksamhet för under en annars gråmörk dag var det gemensamma skrattet med arbetskamraterna under kaffepausen? Och vilken bild ska representera tacksamheten över det mod som fick mig att ställa en fråga jag egentligen in-

te trodde att jag skulle våga ställa?

Tacksamhet blir lätt praktiskt. Under ett halvår hinner man vara både tillkämpat tacksam över trivialiteter och djupt och innerligt tacksam över möten och handlingar som man inte vill dela med vem som helst som

surfar in på Instagramkontot. De frånvarande bråddjupen gör förstås trivialiteterna ännu mer triviala.

Men övningarna i tacksamhet lämnade också kvar ett inre spår. En upp-täckt av att ettorsbönen "Tack!" numera kan kännas lika akut innerlig som bönen

"Hjälp!". Jag missade nyårsdagen som startpunkt på det nygamla projektet, men tänker mig att fastan kunde fungera lika väl. 40 dagars kickstart för tacksamhet antecknad för hand och i avskildhet, en tacksamhet i stort och smått mellan mig själv och Gud.

MÅNGA AV flyktingarna i Khanke-lägret har släkt, vänner eller bekanta som är "försvunna". 80-åriga Adol Mishkos son, som är 9-åriga Khalaf Hajis pappa och 32-åriga Zahra Darwishs man, har varit försvunnen sedan IS intog Sinjar.

FLYKTINGARNA I Khanke har upplevt fruktansvärda saker då IS intog Sinjar. 28-åriga Iran Ghassims man dödades då IS intog Sinjar. Nu lever hon ensam med fyra barn i lägret.

ALLTIFRÅN ETT par hundra till flera tusen yazidiska kvinnor och barn beräknas ha kidnappats av IS. En del av dem har lyckats fly och bland annat tagit sig till Khanke-lägret i irakiska Kurdistan. Under historiens lopp har yazidierna utsatts för svår förföljelse. Enligt yazidierna själva är IS massaker den 74:e som drabbar dem.

YAZIDIERNA. Uppemot flera tusen yazidiska kvinnor kan ha kidnappats av jihadistgruppen Islamiska Staten i Irak. En del har lyckats fly. Ett tjugotal av dem befinner sig i Khanke-lägret i irakiska Kurdistan där de inte får någon professionell hjälp att bearbeta sina upplevelser.

Minnen som behöver lindras

TEXT OCH FOTO:
BENGT SIGVARDSSON

För det mesta pratar 15-åriga **Hadia** oavbrutet, men emellanåt börjar hon stamma och tystnar sedan. Hon stirrar ut i tomma luften och samlar sig. Sedan väller orden ur henne igen. Hon har mycket att berätta. I över tre månader var hon fånge hos den militanta jihadistgruppen Islamiska Staten (IS) som sedan början av 2014 har intagit stora delar av Irak och Syrien. På morgonen den tredje augusti attackerade IS Hadias hemby i Sinjar-distriktet i nordvästra Irak.

– Jag och mina släktingar hade precis flytt ur vårt hus när en grupp IS-män såg oss på gatan, säger Hadia.

Hennes man, som hon hade gift sig med tre månader tidigare, var beväp-

nad, likaså hennes farbror och några andra män. Skottlossning utbröt.

– Först såg jag min farbror och flera andra män bli nedskjutna. Sedan träffades min man och föll ihop på marken. Därefter svartnade det för mina ögon, säger hon.

När Hadia slog upp ögonen låg hon i en säng på sjukhuset i den IS-kontrollerade staden Baiji.

– Jag vaknade av smärta eftersom jag opererades utan bedövning. Jag hade blivit skjuten i axeln, säger hon.

Konvertera eller dö

Jag träffar Hadia i en förrådslokal bredvid irakiska Kurdistans största flyktingläger i staden Khanke i nordöstra Irak. Här har hon bott med sina föräldrar sedan hon slapp ur IS grepp i mitten av november 2014. Hadia, liksom resten av de 65 000 flyktingarna i Khanke, tillhör den religiösa minori-

”Vi var livrädda för att bli sålda.”

tetsgruppen yazidierna som IS ger valet ”konvertera eller dö”. Under sin erövring av Sinjar-distriktet uppskattas IS ha kidnappat alltifrån femhundra till tusentals yazidier, framför allt kvinnor och barn. På sjukhuset i Baiji fanns ett hundratal tillfångatagna kvinnor, inklusive Hadias faster. Hadia berättar att många fördes bort av IS-männen.

– De sa att de skulle giftas bort med muslimska män. Det kom även män från Saudiarabien, Syrien, Jemen och andra länder för att köpa kvinnor. Vi var livrädda för att bli sålda, berättar Hadia.

Hon säger att köparna var ointresserade av henne på grund av skottska-dan. Även IS-männen lät henne ofastast vara i fred.

– Men de hotade min faster och andra kvinnor till livet om de inte konverterade till islam. De flesta gjorde det för att inte bli dödade, säger hon.

Lyckades fly

Efter ett par veckor på sjukhuset fördes Hadia med sin faster och en grupp andra kvinnor till en by där de hölls inlåsta på en skola.

– Där tog en kvinna livet av sig på toaletten, berättar hon.

När Hadia börjar berätta att de fördes mellan olika byar och städer tappar hon tråden och börjar gråta. Hennes mor ber mig att inte pressa henne för hårt. Hadia har haft flera panikattacker. Hadia samlar sig och hoppar fram till mitten av november i sin berättelse.

– Då förde IS-männen mig och min faster till en byggnad i Sinjar. De sa att vi skulle tas till Syrien där det fanns män som ville köpa oss, säger Hadia.

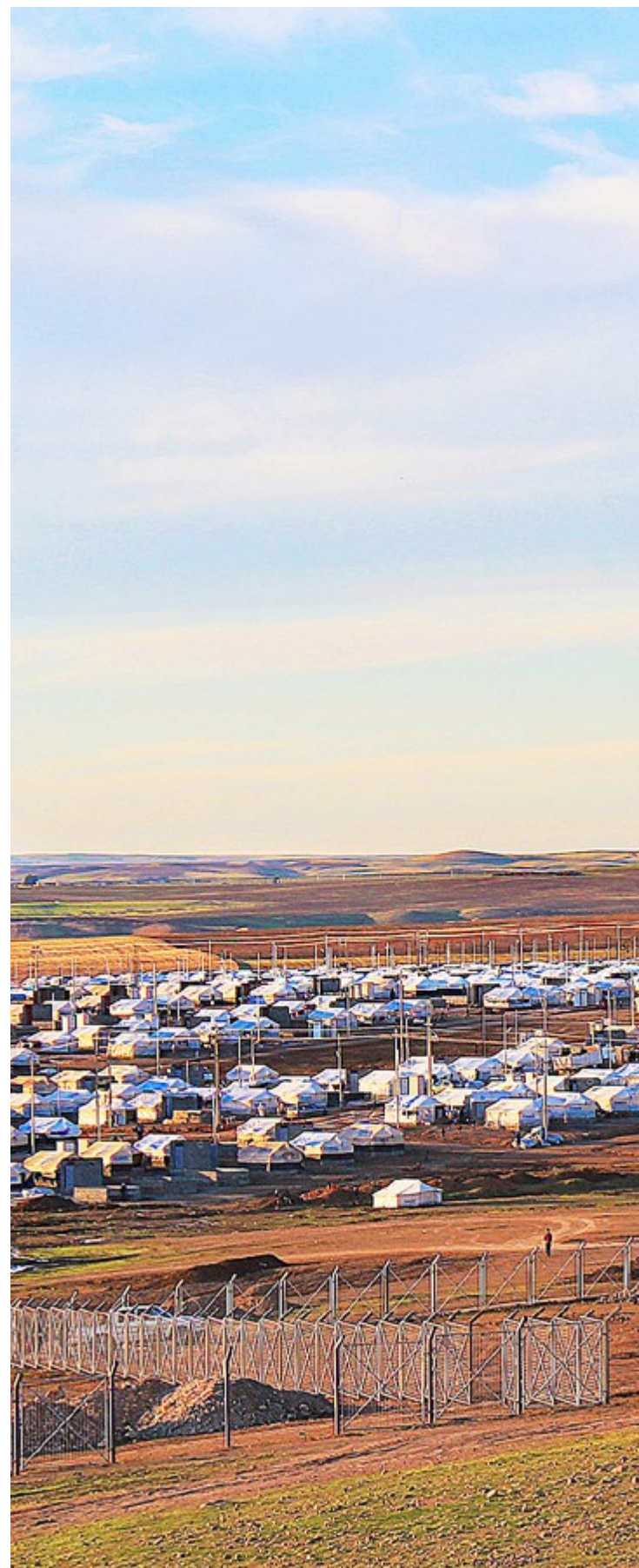
En morgon attackerades byggnaden

SHARAF KHALAF EIDO HAMDO (till vänster) och Tahseen Aldnadi är yazidiska flyktingar och sjukskötare på hälsovårdskliniken i Khanke.

AVAN YASSIN är en av 150 fältarbetare från WEO (Women Empowerment Organisation) i Khanke-lägret.

av väpnade yazidier. I kaoset smet Hadia och hennes faster.

– Några yazidiska män räddade oss och tog oss till bergen. Jag fick låna en mobil och ringde min mor och far som hade flytt till Khanke, säger Hadia.

Hadia och fastern evakuerades av en irakisk arméhelikopter. Den 15 november 2014 kom de till Khanke. Hadia heter egentligen något annat.

– Jag vet inte om min man lever eller är död, men om han är fånge hos IS kommer de kanske att döda honom om de får veta att jag pratar med journalister, säger hon.

Slavmarknader

Hur många yazidiska kvinnor som har sålts som slavar är oklart, men i ett tält i utkanterna av lägret träffar jag en av dem. Hon är 19 år och kallar sig **Zaitoun**. Hennes bruna ögon har en onaturlig glans och hennes tal är släpan-

”Vissa gav han bort som gåvor till sina vänner, andra skulle han sälja och en gjorde han till sin personliga slav.”

de. Hon tar psykofarmaka för att lindra sina minnen. Liksom tiotusentals andra yazidier flydde Zaitoun till Sinjarberget när IS attackerade Sinjar. Den tredje dagen på berget blev hon och tre andra flickor tillfångatagna av IS när de letade efter vatten. Efter att ha hållits fången på olika platser i Irak under cirka en månad fördes hon till staden Raqqa i Syrien där hon lästes in med hundratals andra yazidiska flickor i en byggnad.

– En ledare från IS kom dit och plockade ut några flickor. Vissa gav han bort som gåvor till sina vänner, andra skulle han sälja och en gjorde han till sin personliga slav, säger Zaitoun.

Flera män kom dit och köpte flickor. Zaitoun såldes till en syrisk man. I en och en halv månad var hon hushålls-slav åt hans familj.

– Jag fick familjen att börja lita på mig så att jag tilläts gå ut och handla åt

dem. Jag köpte en begagnad mobiltelefon och ringde min familj, säger hon.

Hennes familj, som hade flytt till Khanke, lånade pengar och anlät flyktmugglare. En dag när den syriska familjen var ute lyckades Zaitoun fly och ta sig till adressen där flyktmugglarna väntade. Den 20 oktober 2014 återförenades hon med sin familj i Khanke.

Våldtäkter

Det har kommit flera rapporter om att IS har utsatt kidnappade kvinnor för sexuellt våld. Zaitoun säger att hennes minnen är luddiga.

– Under nio dagar hölls vi inlåsta i en byggnad i en by och somnade alltid direkt efter att vi hade ätit. IS lade droger, antagligen sömnmedel, i vår mat, säger hon.

I ett annat tält träffar jag en 21-årig kvinna som kallar sig **Samira**. Även hon

kidnappades av IS. Hennes historia följer ungefär samma mönster som de andra flickornas, men Samira säger att i en by utanför staden Tal Afar våldtogs några av hennes olyckssysstrar.

– Vi hölls inlåsta i hus där det tidigare hade bott shiamuslimer som hade tvingats på flykt. IS-männen kom ofta in i husen och plockade ut flickor. Jag brukade gnida in mitt ansikte med smuts för att göra mig ful så att de inte skulle välja mig. Jag såg aldrig någon bli våldtagen med egna ögon, men vi visste vad som pågick, säger hon.

Medicinering

Samira lyckades fly under ett flyngrepp mot byn. I slutet av september 2014 kom hon till Khanke-lägret, dit hennes familj hade flytt. Minnena från fångenskapen plågar henne och hon vet inte vart hon ska vända sig för att få hjälp. I utkanterna av lägret ligger

KHANKE-LÄGRET ÄR irakiska Kurdistans största tältflyktingläger. 65 000 yazidiska flyktingar från Sinjar-distriktet lever i och kring lägret.

Khankes primärvårdsklinik. Sjukskö-
taren **Tahseen Aldnadi** har träffat ett
tjugotal kvinnor i lägret som har va-
rit fångar hos IS. Han misstänker att
en del av dem har utsatts för sexuel-
la övergrepp.

– De har svåra psykiska problem,
men vi kan bara behandla dem med
valium, framför allt genom injektio-
ner. Det hjälper för stunden, men är
givetvis ingen lösning på deras pro-
blem. De behöver professionell hjälp,
säger han.

Organisationen WEO (Women Em-
powerment Organisation) har 150 fält-
arbetare i lägret. En av dessa är **Avan
Yassin**. Hon berättar om en ung kvin-
na som kom ensam till lägret och var
gravid efter att ha blivit våldtagen un-
der fångenskapen hos IS.

– Hon mätte mycket dåligt och vil-
le göra abort, men ingen kunde hjäl-
pa henne. När folk i lägret fick reda

på vad som hade hänt försvann hon.
Nu vet ingen var hon är, säger Avan.

WEO har inte resurser att ge kvin-
norna psykologisk hjälp.

– Det enda jag och andra kvinnliga
fältarbetare kan göra att försöka prata
med dem så att de ska känna sig tryg-
ga och må bättre, säger Avan.

Hederskultur

Rfaat Mostafa, projektchef för WEO, sä-
ger att det är svårt att veta hur många
kvinnor som utsatts för sexuellt våld
under fångenskapen.

– Om kvinna berättar om det för si-
na familjemedlemmar kommer de att
pressa henne att tåga, säger han.

Många yazidiska familjer lever ef-
ter traditionella och konservativa vär-
deringar vilket innefattar att en kvin-
nas sexualitet är kopplad till familjens
heder.

– Även män som inser att våldtäkt

inte kan skyllas på offret kan pressas
att mörda en kvinnliga släkting för att
återupprätta familjehedern om folk i
omgivningen börjar prata för mycket.
För ett tag sedan blev en flicka kniv-
huggen. Hon överlevde, men varken
hon eller någon annan ville prata om
vad som hade hänt. Det sågs som en fa-
miljeangelägenhet, säger Mostafa.

Det är sällan som någon från WEO
får prata med flickorna utan att de-
ras familjer är närvarande. Ett kvin-
nocenter, som bland annat ska erbjuda
psykiatrisk hjälp, planeras att öpp-
nas i lägret.

– Men jag tror att få familjer kommer
att låta sina döttrar eller systrar gå dit
ensamma, säger Rfaat.

Utplåning

Enbart under de två första veckorna
i augusti 2014 flydde 650 000 männ-
iskor, framförallt yazidier, kristna och

**”De har svå-
ra psykiska pro-
blem, men vi
kan bara be-
handla dem med
valium.”**

andra religiösa minoriteter, till ira-
kiska Kurdistan där det nu finns cir-
ka 900 000 internflyktingar. Deras
tidigare hem ingår nu i IS självutro-
pade kalifat som sträcker sig över ett
område lika stort som Storbritannien
i Irak och Syrien. De IS-kontrollerade
områdena är i princip ”rensade”
på religiösa minoriteter. Alla jag pra-
tar med är tveksamma till om de nå-
gonsin kommer att kunna återvända
till Sinjar – inte ens om IS drivs bort.
Enligt yazidierna är IS massaker den
74:e som drabbar dem.

– Vi tror inte att den irakiska ar-
mén eller peshmerga (den kurdiska
armén) kan skydda oss om något lik-
nande händer igen. Om vi återvänder
till Sinjar måste vi garanteras inter-
nationellt beskydd, i annat fall kom-
mer vårt samfund att utplånas, av-
slutar den 60-årige flyktingen **Salam
Khalaf Khodr**.

PRESENTATION

Lättläst om känslor

Birgitta Boucht har skrivit många lättlästa böcker genom åren, och nu är hon aktuell med *Tårar, kärlek, efterrätter* – en sorts fortsättning på boken *Dygnet har 179 timmar* som utkom år 2008 på Fontana Media.

Berättelsen handlar om systerarna Vera och Alma, deras mamma och mormor och om den kärlek och närhet som de alla längtar efter.

Ett bärande tema är detta som bekymrar oss alla: Varför vet man så lite om hur folk tänker? Kan man alls förstå sig på andra människor och hur ska man göra det i så fall?

Så här skriver Boucht själv om att skriva lättläst: "Det gäller att välja, att välja bort. Att lämna kvar bara det nödvändigaste, vackraste och roligaste. Att komma fram till det som är gemensamt för alla: en ton, en känsla, en stämning."

Birgitta Boucht är en strålende stylist, ofta rolig och alltid med en säker känsla för språkets rytm. Det lättlästa formatet, som inte tillåter komplicerad meningsuppbyggnad, tillåter inte att hon tar ut alla stilistiska svängar. I stället får hon koncentrera sig på en annan av sina styrkor: skildringen av känslor och förmågan att teckna roliga bilder i läsarens inre.

Då Boucht skriver ner grannanten Elin Roos tankar på dödsbädden upphöjs detta enkla, vardagliga till något mycket större – nästan som en modern psalmsalm: "Jag vill att ni ska veta / hur glad jag är över att vi blev vänner. / Jag hade varit ensam så länge. / Jag pratade aldrig med någon. / Jag kunde inte gå ut. / Jag torkade bort som en visnen krukväxt. / Då kom ni in i mitt liv ..."

■ SOFIA TORVALDS

Djävulens uppgång och fall i kulturen

DJÄVULEN. I den västerländska kulturens huvudfåra har Djävulen förbleknat till en abstrakt princip, eller till och med till en komisk marknadsföringsploj, skriver Erik Wahlström.

TEXT: ERIK WAHLSTRÖM BILD: MALIN AHO

"Om det är sant att människor behöver tro på en välvillig skapare för att skänka världen moraliskt värde, då kan det också vara sant att de behöver tro på en illasinnad kraft som är inblandad i mänskligt lidande."

Det skriver **Darren Oldridge** i *Mörkrets furste, en liten bok om djävulen* som har getts ut på förlaget Fri Tanke, i översättning till svenska av religionshistorikern **Per Faxneld**.

Om Djävulen inte fanns skulle man vara tvungen att uppfinna honom, är Oldridges konklusion.

Att tro att det finns en ond kraft, kanske personifierad i en Djävul, är helt naturligt för människor som lider eller ser sina älskade lida oskyldigt. Tron på en god kraft är lika naturlig för den som ser en baby födas.

Många drar slutsatsen att godheten och ondskan (Gud och Djävulen) kämpar mot varandra i en kamp som kanske avgörs först vid världens slut.

Men denna oreflekterade världssyn kolliderar med teologernas krav att Gud ska vara både fullkomligt god och allsmäktig. Ytterst måste alltså Djävulen gå Guds ärenden.

Oldridge ger en kort men lärd översikt över djävulsgestaltens utveckling i den västerländska kulturen. Hans fokus är på litteraturen och i mindre grad på bildkonsten. Musiken skriver han ingenting om. Ändå hade de medeltida musikteoretikerna ett begrepp, "Diabolus in musica", Djävulen i musiken.

I Gamla testamentets början är det oklart om Satan alls är en självständig kraft, eller bara en aspekt av Jahve. Och Satan spelar fortfarande en försumbar roll inom judendomen jämfört med kristendomen och islam.

Under antiken spekulerade gnostikerna fritt kring detta: de ansåg exempelvis att ormen i paradiset var en positiv figur – han hjälpte ju Adam

ERIK WAHLSTRÖM har läst *Mörkrets furste, en liten bok om djävulen* av Darren Oldridge.

och Eva att få kunskap.

Gnostikerna förlorade kampen om att formulera den kristna läran och hamnade på historiens skräp hög. Men de som segrade i lärocampen blev sittande med ett olösligt problem: teodicén eller frågan om Guds rättfärdighet.

När lärans väsentligaste drag hade slagits fast hade Djävulen tillerkänts statusen av en högst reell person – precis som folket alltid hade uppfattat honom.

Hans karriär gick spikrakt uppåt.

Ondskan genomsyrade världssalltet. Majoriteten av alla människor kunde räkna med en evighet i helvetet – en konkret tortyrhåla där syndarna straffades med kroppsliga plågor.

Vi har en framstående demonolog i Finland, **Kari Kuula**, som också har intervjuats i Kyrkpressen. Kuula har skrivit böckerna *Helvetin historia* och

Ur askan i elden

FILM

Unbroken

Regissör: Angelina Jolie.
Skådespelare: Jack O'Connell, Takamasa Ishihara, Domhnall Gleeson

Finstämd, vacker och brutal: *Unbroken* är den osannolika men sanna historien

om **Louis Zamperini**, amerikansk OS-löpare som blev krigsfånge hos japanerna. Han var kristen och överlät resten av sitt långa liv till budskapet om försoning.

Angelina Jolie har regisserat filmversionen av hans berättelse utgående från boken med samma namn.

Efter att det krigsplan Zamperini tjänstgjort på som bombfällare störtat i

Stilla Havet börjar en lång kamp för överlevnad, först i en gummiflotte och sedan i de ökänt grymma ja-

panska fånglägren. Om det inte var för att Zamperini, sympatiskt spelad av **Jack O'Connell**, var en man

med ovanlig integritet skulle detta "ur askan i elden"-tema blir för tungt. För en tvättäkta hjältes skull kan man ändå bita ihop och titta vidare – om någon är värd en egen film är det Zamperini.

Här finns många vinkar om Zamperinis tro, bland annat scenen där han straffas att på sina axlar bära en stock som kastar en omisskännlig skugga på marken. Efter kriget led Zamperini svårt av posttrau-

matisk stress och blev bitler. Vändpunkten kom när han överlät sitt liv till Gud på nytt och sökte upp sina gamla plågoandar för att försonas med dem. Nu reduceras detta till eftertexterna, men det är kanske så långt Hollywood kan väntas sträcka sig och vackert så. Oavsett är *Unbroken* en värdig hyllning till en vanlig man som i ovanliga omständigheter slipades till en diamant.

■ JOANNA NYLUND

Paholaisen biografia, som tillsammans berättar allt om ämnet som en lekman behöver veta (men bara på finska).

Han hävdar att många mildare djävuls- och helvetesläror hade kunnat byggas upp på texterna i NT genom att välja annorlunda betoningar. Men bilden av pinohelvetet grundade sig på Jesus egna ord (Matt: 25,41 och 46).

Djävulsboom

Den verkliga djävulsboomen inträffade på 1500- och 1600-talen (alltså inte under medeltiden!) då en moralpanik svepte genom Europa och

Nordamerika och bland annat resulterade i inkquisitioner, häxjakter och paranoia. På ett paradoxalt sätt upphöjdes Djävulen till hela världens härskare – en mera konkret person än Gud själv. Teorin om arvssynden betydde ju att hela världen, enligt dess standardinställning, tillhörde Djävulen.

Den här perverterade världssynen motsvarade tidsandan. Religionskrig rasade, klimatet försämrades, skördar slog fel och farsoter svepte över länderna. Vetenskapliga och tekniska framsteg (bland vilka boktryck-

arkonsten var det främsta) hade inte ännu lättat på livsvillkoren.

Sedan dess har Djävulens aktier dalat. I litteraturen och konsten har han till och med börjat få en tragisk dimension. Han är, trots sitt skryt, en hopplös och ömklig figur. Han är dömd att förlora den kosmiska kampen till slut.

I den västerländska kulturens huvudfåra har Djävulen förbleknat till en abstrakt princip, eller till och med till en komisk marknadsföringsploj, exempelvis som en figur i reklam för grillkorv.

Men Oldridge varnar för att tro att Djävulen är död. Han lever nog kvar i många kyrkor och subkulturer. Kanske för att han måste uppfinnas på nytt varje gång han avlider?

Konsumentupplysning: det här är inte en andaktsbok. Inte heller en teologisk eller filosofisk utredning. Men den är kulturhistoriskt intressant, välskriven och välöversatt.

”När lärans väsentligaste drag hade slagits fast hade Djävulen tillerkänts statusen av en högst reell person – precis som folket alltid hade uppfattat honom.”

Årets kantor 2015 jobbar i Esbo svenska

TONKONST. Musikmagistern och kantor i Esbo svenska församling, Eeva-Liisa Malmgren, har utsetts till Årets kantor 2015.

TEXT: MICHAELA ROSENBACK

– Jag är mycket rörd och kan inte med ord beskriva hur det känns. Det är en stor ära och jag hade aldrig kunnat vänta mig en sådan belöning, säger Eeva-Liisa ”Elsa” Malmgren.

Malmgren utsågs av Finlands kantor- och organistförbunds styrelse. Motiveringen lyder bland annat att Eeva-Liisa Malmgren under sin karriär har utvecklats till en mångsidig musiker och musikpedagog som verkar över både språk- och stiftsgränserna.

– Utmärkelsen är ett bevis på att det jag gjort hittills är bra. Jag är på rätt väg.

Eeva-Liisa Malmgren har de senaste åren förtjänstfullt jobbat för att alla som vill sjunga ska få göra det. År 1999 grundade hon kören Kråksången i Esbo svenska församling och senare även den motsvarande kören Kuorolaulukoulu Raakkujat som verkar i Berghälls församling i Helsingfors. Förutom sitt engagemang inom körvärlden fungerar Eeva-Liisa Malmgren också som organist.

– Drivkraften i mitt jobb

får jag i mötet med människor och när jag får föra sångens glädjebudskap vidare. Också de okunniga ska få sjunga och det är sporrande och inspirerande att sjunga tillsammans.

Malmgren är född i Nummi och tog sin magister i musik vid Sibeliusakademin 1989. Sedan sin examen har hon jobbat som kantor i Esbo svenska församling.

– Jag hamnade i Esbo av en händelse. Jag var i slutskedet av mina studier och ville söka jobb. Då fick jag höra att en kantorsplats skulle bli ledig i Esbo, jag ringde och fick jobbet. Jag har trivts väldigt bra för vi har en så fin arbetsgemenskap. Jag vill passa på att tacka mina kollegor, också på den finska sidan, för ett fint samarbete.

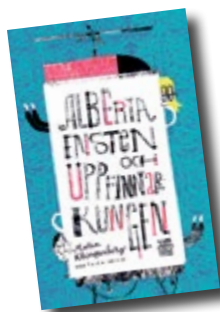
Under sin karriär har hon bland annat lett musikskolor, barn- och vuxenkörer och fungerat som pianolärare. Genom åren som gått har Eeva-Liisa Malmgren undervisat hundratals barn och vuxna i musikens förunderliga värld.

– Jag vill fortsätta att jobba på samma sätt, jag vill inte ändra på någonting.

Eeva-Liisa Malmgren tog emot utmärkelsen i Uleåborg förra veckan i samband med Kantorsdagarna. Det är andra gången, sedan utmärkelsen instiftades år 1999, som en kantor verksam i Borgå stift har utsetts. Årets kantor 2001 var Kaj-Gustav Sandholm, då verksam i Mariehamns församling.

EVA-LIISA MALMGREN i Esbo svenska församling verkar över både språk- och stiftsgränserna. FOTO: HEIKKI TUULI

Sportlov – en tid för lek, sport och läsning!

Alberta Ensten och Uppfinnarkungen

Alberta är lagom duktig i skolan, tar lagom mycket plats och har lagom många bekanta. Tor har aldrig tyckt att Alberta är bara lagom, utan snarare något alldeles extra. När han bestämmer sig för att prata med henne anar han inte att de är på väg rakt in i ett halsbrytande äventyr och att deras lov ska kantas av en uppfinnartävling, ett flygande hus och en av de lömskaste svindlarna i världen. Passar för barn mellan 9 och 12 år.

Författare: Malin Klingenberg
Illustrationer: Ida-Maria Wikström

Fontana Media,
inb.

22⁹⁰

”Berättelsen är fartfylld, humoristisk och inte så lite huvudlös. De uppfinningsrika namnen och de finurliga formuleringarna lockar till många skratt.”
VN 8.1.2015

Psst! Glöm inte att kolla in Fontana Medias reabilaga för fler tips på barn- och ungdomsböcker. Bilagan medföljer i det här numret av Kyrkpressen.

KRYSSET FEBRUARI

Konstruerat av BRITTI-MARI ANDTOLK

JANUARIKRYSSSETS LÖSNING

Bland de rätta lösningarna belönades följande med ett bokpris som kommer på posten. Vi gratulerar: **Alf-Erik Baarman**, Helsingfors, **Katarina Nikkanen**, Mörskom och **Margareta Kurtze**, Helsingfors.

VINN BÖCKER!

SKICKA IN!

Sänd in din krysslösning senast tisdagen den 3 mars 2015 till: Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "Februarkryssset". De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpris. Bibelcitaten i krysset är enligt Bibel 2000. Lycka till!

Namn & adress:

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Rökfri & pålitlig ung doktorand (politisk historia), söker hyresbostad i trakten Berghäll/Alphyddan osv. Minst 35 m². Hyra under 750 € inkl. vatten. Tel. 0504406272/Sophy

Med.stud. önskar hyra 1-2 r+k i Mejlans eller Munksnäs, Hfors. Fr.o.m. juni 2015. Tel. 050-3360 156/Hans-J.

En skötsam 56 årig kvinna letar efter bostad 33-50 m² i Hfors eller Esbo, helst med balkong. Rökfri. Ring 0402438665 eller e-posta etnythtem15@gmail.com

UTHYRES

Fin tvåa uthyres i främre Tölö, 60kvm, utmärkta förbindelser, trevlig innergård. Hyra: 1100€/mån. Tel: 0400682987

Våren i Syd-Frankrike, semestra eller provbo i idylliska medeltida Uzès. Se Google/Vanhapatruuna. Telefon 040-5477738/Fjalor

DOMKAPITLET

Församlingspastorn i **Petrus församling Daniel Björk** har förordnats att sköta kyrkoherdetjänsten i samma församling från 1.3.2015 tills tjänsten blir ordinarie besatt

Kaplanen i **Västabolands svenska församling Sara Grönqvist** har beviljats tjänstledighet 27.3 - 2.10.2015

Tf kaplanen i **Västabolands svenska församling Jari Heikkilä** har förordnats att sköta en kaplanstjänst i samma församling 27.3 - 2.10.2015

Domkapitlet har konstaterat att tjänsteförhållandet för kaplanen i **Jomala församling Bertil Erickson** upphör från 1.9.2015 på grund av egen uppsägning

Kaplanen i **Kyrkslätt svenska församling Aino-Karin Lovén** har beviljats fortsatt tjänstledighet 1.4 - 30.6.2015. Tf kaplanen i samma församling **Monica Heikel-Nyberg**

KÖPES

Familj på 4 önskar köpa stor bostad i södra H-fors. Allt beaktas! 040-7022838 Staffan

Önskar köpa studiebo i Södra Helsingfors. Tel:040-7022838/Affe

DIVERSE

Jessicas Vänntjänst erbjuder sällskap och stöd i seniorens vardag i Helsingfors. Promenad- sällskap, sällskap till ett café, stöd för att sköta vardagsärenden så som bank, frisör och matbutik. 45 euro/h, tjänsten berättigar till hushållsavdrag (45 %, 100 euro självrisk). Ring. 050 524 1237 eller besök www.jessicas.fi

WIKSTRÖM'S BUSSTRAFIK

KOM MED TILL HOLLAND OCH BLOMSTERPARADEN

20-28.04 2015

Nordsjövalen, Keukenhof, Delft, Panorama Mesdag, Kanaltur Finnlines tur/retur Helsingfors-Travemynde

Anm. +närm.info: Catharina Hindrén
0503281209.catharina@hindren.fi

WIKSTRÖMS BUSSTRAFIK Ab
Ett komfortabelt sätt att resa!

KOMMANDE RESOR:

- 6. - 10.3 Vasaloppet (5 platser kvar)
- 27. - 28.3. Vårträdgård i Helsingfors
- 8. - 12.4. Påskresa till St Petersburg
- 14. - 21.4. Upplev våren i Holland
- 2. - 11.5. Kroatien kryssning
- 3. - 9.5. Resa till Svir
- 13. - 19.5. Resa till Karelska Näset, Viborg, St. Petersburg, Narva, Tallinn
- 16. - 25.5. Kroatien kryssning
- 6. - 15.6. Kroatien kryssning
- 27.7 - 2.8. Resa till Nordkalottens fronter
- 9. - 14.7. Vandringsresa till St Moritz
- 3. - 9.8. Vandringsresa till Österrike
- 5. - 10.8. Resa till Sordavala, Aunus, St. Petersburg och Viborg
- 18. - 23.8. Fjärrkarelen

Bekanta Dig också med våra [www-sidor](http://www.sidor).
Populära stadssemester osv...

ANMÄLNINGAR OCH YTTRE INFORMATION:

myynti@kokkolanmatkatoimisto.fi
www.kokkolanmatkatoimisto.fi

Kokkolan Matkatoimisto
Karleby Resebyrå

Fabriksg. 8, 67100 Karleby. Tfn (06) 823 8300, fax (06) 823 8346

169 €
/pers./2 dygn

Midvintererbjudande

Spasemester 2 dygn

- inkvartering i dubbelrum
- 2 x frukost
- 2 x lunch eller middag från buffébordet
- 1 x inträde till restaurangdanser
- 1 x klassisk massage 25 min
- 1 x gruppbehandling med aromatorer
- 1 x kaffe med dopp
- fri tillgång till spabadet och gymmet
- ledarlett fritidsprogram må-fre

Gäller till 1.3.2015

HÄRMÄ SPA

Vaasantie 22, Ylihärmä
Tfn (06) 483 1600
www.harmaspa.fi

Visste du att...

du kan lämna in din hyresannons via webben?

När du lämnar in via webben sparar du också serviceavgiften på 5 euro.

Var olyckan framme?

Patientjuristerna hjälper dig vid handläggandet av personskador till följd av:

patientskada, läkemedelsskada, olycksfall, trafikolycka, m.m.

Telefonrådgivning på svenska:
vardagar kl. 9-17 på numret 0400-464 899

www.potilaslakimiehet.fi

Finlands Patientjurister

Berätta nyheterna för alla!

Familjeannonserna i Kyrkpressen når hela Svenskfinland.

Titta in på www.kyrkpressen.fi
Du kan också lämna in den per post eller e-post.

Pris 1€/spaltmm

Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
Tfn 09 6126 1550
annons@kyrkpressen.fi

KP

ÖSTERBOTTENS KÖTT

POHJANMAAN LIHA

Köttets ursprung har betydelse. Oberoende av veckodag eller årstid arbetar våra producenter med att producera finländskt kvalitetskött. Tack vare detta kan Atria alltid erbjuda inhemskt kött.

Atria

ELISABETH HENRIKSSON och Malin Lindblom är några av dem som samarbetar kring fostran i Sundom.

Prästen knackade på hos en av sina församlingsbor. – Är det du min ängel? frågade en kvinna på andra sidan dörren. – Nej, sa prästen, men jag är från samma avdelning.

Fokus på byns unga

Föreningar och kapellförsamlingen i Sundom samarbetar för att skapa gemensamma regler för byns barn och ungdomar.

TEXT OCH FOTO:
JOHAN SANDBERG

I och med samarbetet vill ungdomsföreningen, Hem och Skola, områdesföreningen samt kapellförsamlingen uppmuntra till ett aktivt föräldraskap.

Initiativtagaren är Elisabeth Henriksson, ordförande för Sundom ungdomsförening.

Vad är det som är på gång i Sundom?

– Vi gör en tredelad föreläsningsserie, *Våra barn – allas ungar*, som ska resultera i en diskussion kring gemensamma regler för byn. Den första föreläsningen i januari var en kartläggning av nuläget. Byns handelsman Tomas Träskelin berättade då om hur de unga betar sig i butiken. Po-

lisen Ann-Catrin Engström-Käld berättade också om det hon kommer i kontakt med i sitt arbete och om följderna av stöld och ofog.

– Träskelin uppmanade alla som besöker butiken att berätta för honom vad de ser där. På så sätt kan tröskeln att hålla ordning sänkas.

Den 17 februari fortsätter föreläsningsserien då Anne Eskelinen berättar om hur de i Laukas gjort för att återskapa ett skyddsnät där alla tar ansvar för de barn och unga som växer upp där. Hälsovårdare Margareta Håkans berättar då också om utmaningar i Sundom från hälsovårdens perspektiv.

Vad ska föreläsningarna resultera i?

– Vår strävan är att gemensamt skapa åtta till tio enkla regler för hur man ska bete

sig i byn. Till exempel att man ska hälsa på varandra. Några färdiga regler finns inte.

Den 24 mars ska föräldrarna diskutera de gemensamma riktlinjerna kring fostran i byn.

– En fråga som kan tänkas komma upp då är till exempel hur länge en sjuåring ska få vara ute i byn om kvällarna.

Får barnen och ungdomarna också vara med om att göra upp reglerna?

– Det är föräldrarna som gör reglerna. Tanken är att de på förhand ska diskutera reglerna hemma med sina barn. Genom föräldrarna kan barnen påverka. Föräldrarna är språkrör för sina barn.

– Reglerna ska sedan distribueras till Sundomborna. Genom skolan når man en stor del av byn, dessutom ska reglerna delas ut i varje postlåda. Förhoppningen är att de ska hänga på varje kylskåpsdörr i Sundom.

Kaplan Malin Lindblom, varför är kapellförsamlingen med?

– Barnens och ungdomarnas välmående ligger i församlingens intresse. Det är ett led i vår uppgift att ta hand om dem och att stöda för-

äldrarna i sin fostrargärning.

– Viser det också som viktigt att vi får göra något tillsammans i Sundom.

Församlingen stöder också projektet ekonomiskt med en tredjedel av kostnaderna.

Har ungdomsföreningen och församlingen också annat samarbete?

– I årtal har församlingen haft ungdomsamlingar på Vinden varje fredag. För två år sedan ville ungdomsföreningen ha öppet hus och fredagen visade sig vara den bästa kvällen också för dem. Vi kom överens om att vi har öppet på Vinden mellan 18 och 21 och på ungdomsföreningen från 21 till midnatt. Målgruppen är i princip densamma, tonåringarna. Ett trettiotal ungdomar brukar möta upp på Vinden, säger Lindblom.

– Att vi samarbetar är ingen stor sak för vi vill ju alla jobba för barnens bästa, säger Henriksson.

Varifrån fick ni idén till föreläsningsserien?

– Det började med jag kom över boken *Våra barn och allas ungar* som Anne Eskelinen skrev år 1996. Boken hand-

lar om vad man kan göra för att hjälpa att fostra barn som man ser betar sig felaktigt på byn, säger Elisabeth Henriksson.

– Jag är med i projektet *Vuxna på byn* där vuxna ute på promenad samtalar med ungdomar de möter och frågar hur de har det. Där kom jag i kontakt med Mattias Levälahti som är ordförande för Hem och Skola. Han föreslog att föreningarna samarbetar kring föreläsningsserien.

Vem är Anne Eskelinen?

– Hon är hälsovårdare och elvabarnsmamma. Hon har varit med om att utveckla Laukasmodellen, eller *Tillsammans ut i livet* som den heter på svenska, för att råda bot på de problem de hade i Laukas.

Vad går modellen ut på?

– Den går ut på att man ska skraddarsy reglerna för byn för de egna behoven. Från Laukas har regelverket spritt sig och omfattar numera hela Uleåborgs län.

– I bästa fall sprids också vårt initiativ till hela länet.

Hur har projektet tagits emot?

– Det har varit mycket posi-

tivt. 70 personer deltog i den första föreläsningen. Medelåldern bland dem var 45 år. Vi har öppnat diskussionen och det bådars gott, säger Henriksson.

– Det finns ju föräldrar som tillämpar fri fostran och det kan vara en utmaning att få de familjerna att inse att gemensamma regler innebär trygghet.

– För barn kan det vara skönt att ha regler. Det är också till stor hjälp för föräldrarna att veta att samma regler också gäller grannens barn.

Finns det ordningsproblem i Sundom?

– Nej, inte några större problem än i andra byar av samma storlek. Men vi vill sänka tröskeln för Sundomborna att ingripa när de ser något som inte borde ske. Det gäller att inte blunda ifall man till exempel ser att någon snattar en slickepinne. Det kan leda till att snattaren kommer in i ett betendemonster som kan vara svårt att avbryta, säger Henriksson.

– Skillnaden är kanske att i Sundom finns aktiva föräldrar som engagerar sig i sina barn, säger Lindblom.